

2007-07-25

Dnr 2007/1292

Regeringskansliet
Finansdepartementet
103 33 Stockholm

Promemoria om möjlighet till tillfällig nedsättning av uttaget av avgifter för insättningsgarantin

(Fi2006/7475)

Riksgälden instämmer i att dagens totala avgiftsnivå i insättningsgarantin är alltför hög i förhållande till risken i de garanterade instituten (den årliga förväntade kostnaden för systemet). Huvudorsaken är den starka finansiella ställningen hos de stora bankerna, som svarar för den helt övervägande delen av den garanterade inlåningen.

Trots att promemorian bygger på en korrekt identifierat situation anser Riksgälden att förslaget har allvarliga brister. Promemorian utelämnar viktiga överväganden och ställningstaganden. Det är därmed svårt att med promemorian som underlag överblicka förslagets konsekvenser.

En väsentlig fråga är hur en sänkt avgift enligt förslaget påverkar de mest riskfyllda instituten. Dessa borde rätteligen betala en högre avgift än nuvarande regler – till följd av de dåligt utformade reglerna för riskdifferentiering – ger utrymme för. Om avgiftssatsen sätts till noll, vilket promemorian nämner som en möjlighet, kommer dock även dessa institut att slippa betala insättningsgarantiavgift. (Vi återkommer till grunden för denna tolkning nedan.) Det uppmuntrar till ökat risktagande och leder till snedvridning av konkurrensen. De motiv för riskrelaterade avgifter som anfördes när systemet infördes, och som citeras i promemorian, har av allt att döma än större giltighet i dag till följd av att även andra institut än banker numera har rätt att ta emot garanterad inlåning. Riksgälden menar att detta bör vägas in, även i ett förslag som ska tillämpas under en kortare tid.

Promemorian lämnar heller ingen tydlig vägledning om hur en nedsättning ska gå till. Detta har både principiella och praktiska följder.

Till den principiella nivån bör räknas att regeringen ber om ett närmast ospecificerat bemyndigande att hantera en hittills lagreglerad fråga. Något motiv för detta förfarande ges inte i promemorian, endast att det lagtekniskt *kan* göras på föreslaget sätt. Det sägs att en markant försämring av stabilitetssituationen skulle göra att regeringen kan återinföra avgifter. Med tanke på att avgifterna tas ut en gång per år och med lång eftersläpning finns det dock gott om tid för regeringen

att i så fall – på samma sätt som med den nu remitterade promemorian – gå till riksdagen och begära lagändring. Promemorian pekar också på att en sådan utveckling är osannolik under den period då förslaget ska tillämpas.

Genom att regeln om regeringens föreskriftsrätt placeras i 12 §, som reglerar den totala avgiftsnivån, torde avsikten vara att nedsättningen ska avse just den totala avgiften. Vilken andel av denna avgift de enskilda instituten ska betala regleras i 13 §. Frånvaron av beskrivning av hur en eventuell differentiering på annan grund skulle gå till gör också att vi tolkar förslaget som att den regeln inte är berörd. Det innebär att om avgiften till exempel sätts till 0,05 procent, halveras avgiften för samtliga baserat på deras kapitaltäckningsgrad, i enlighet med reglerna i 13 §. Sätts den till noll, blir avgiften noll för samtliga institut. Följaktligen avser regeringen inte att göra någon separat bedömning av hur mycket enskilda institut ska betala. Utan ambition att differentiera avgifterna på annat sätt än enligt nuvarande regler finns det heller inte på denna grund skäl för regeringen att be om ett så vitt bemyndigande.

Sammanfattningsvis anser Riksgälden att principen om riskavspeglande avgifter är viktig. Promemorian innehåller ingen analys till stöd för att nollavgift är en ändamålsenlig lösning på den situation som uppstått i och med att beredningen av Insättningsgarantiutredningens förslag dragit ut på tiden. Det talar för att tillämpa en positiv avgift även under den nu aktuella övergångsperioden.

Riksgälden anser vidare att oavsett på vilken nivå avgiften sätts ska avgiftssatsen framgå av lagtexten. Skäl för den långtgående föreskriftsrätt som ligger i det remitterade förslaget saknas. Ett beslut som avgör om staten ska ta in 500 miljoner kronor eller noll kronor i avgifter bör fattas av riksdagen.

I detta ärende har ställföreträdande riksgäldsdirektören Lars Hörngren beslutat, efter föredragning av avdelningschefen Magnus Thor. I den slutliga handläggningen har även ställföreträdande chefsjuristen Jonas Opperud deltagit.

Lars Hörngren

Magnus Thor